

mečev. Vajence je treba pametno učiti. „ne pa brez krivde neusmiljeno pretepati“, niti jim nalagati hlapčevskih del. V nekaterih krajih imajo strojarja za nepoštenega, ako je ustrojil pasjo kožo, pa tudi drug rokodelec se jim zdi nepošten, ako je ubil psa ali mačka, dotaknil se mrhovine, pil, šel ali peljal se s konjedercem, ali umrlega konjederca ali njegovo ženo ali deco nosil ali spremljal k pogrebu, ali samomorilca odrezal, dvignil in pokopal, ali za časa vojske ali kuge mesto konjederca odstranil mrhovino itd. Taki predsodki se prepovedujejo. Kaznovati je ranocelnika, ki noče nadaljevati lečenja, začetega po drugem ranocelniku. Nikdo ne sme psovati ranocelnika, ki je lečil k smrti obsojenega zločinca, niti se sme braniti zadruga rokodelčevemu sinu, češ, da je oče njegov pregrešil se v tem ali onem oziru. Prepoveduje se mojstrom med sabo določevati cene izdelkom. V jednom kraju ne more postati mojster, kdor je že oženjen, v drugem kraju zahtevajo, da se mora oženiti; tu zahtevajo, da mora rokodelski pomočnik bivati v tistem mestu nekoliko let, ako hoče dobiti pravico, in da mora precejšno svoto plačati v skladnico; tam zopet uživajo sinovi mojstrov in ženini mojstrovih vdov in hčera mnogo ugodnostij — vsi ti nedostatki se odpravijo. Učiti se in potovati mora mojstrov sin uprav toliko let. kakor drugi mladeniči; jedino to se sme dopustiti, da ni treba izdelati mojsterskega dela tistemu, ki hoče vzeti mojstrovo vdovo ali hčer za ženo.

Seveda je bilo treba skoraj vsako točko rokodelskega reda večkrat objaviti, ker se samovoljne zadruge, oziroma zanikerne gosposke, često niso nič brigale za postavo. Pred gosposkami samimi je morala vlada braniti pomagače, prepovedujoč (1745), jemati jih v vojake, ako niso brez dela ali so baš izstopili iz službe. Groziti je morala zadrugam z najstrožjo kaznijo, če se bodo mojstri branili pomagačem vročevati spričevala (Kundschaftszettel).

Vnovič je posegla v obrtno zakonodajstvo cesarica Marija Terezija. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Robkanje grozdja.

V vinorodnih krajih se dela zdaj na to, da vinorejci ločijo jagode od grozda, ali robkajo grozdje, da ne bo vino pretrpko in da ne bo imelo neprijetnega okusa po hlastinah. Nekateri že delajo tako in zato so njih vina vbranega ali harmoničnega okusa, se lažje prodajejo in dražje plačujejo, kakor navadna vina, posebno taka, katera so neprijetno trpka, in niso za nobeno kupčijo. Samo malo je še takih pivcev, katerim vgaja ona trpkost, ki stiska usta in dela dolge zobe.

Tudi pri nas se širi spoznanje, da so vina iz robkanega grozdja, kakor istrska in dalmatinska, boljše in zato vidimo, da prihaja čedalje več teh vin v deželo,

drugo pa da se umika v ožje kroge; tudi v Trstu so istrska vina skoro popolnoma izpodrinila turlansko črnino; samo lani, ko je bila v Istri slaba vinska letina, se je prodalo iz naših boljših kletij nekoliko vina v Trst.

Žal, da letos ne bo imela naša ravan skoro kaj izvažati, ker so domače trte malo da ne prazne. Pridelek iz starih nasadov ne bo zadostoval niti za domače potrebe. Pravilni novi vinogradi pa so dobro obloženi ter obetajo obilno trgateg. To dokazuje zopet jasno zadosti, da treba slednjič opustiti stare, prvotne nasade, namreč v katerih so trte razpete od grma do grma, ter lotiti se nasajanja pravilnih, čistih vinogradov s trtami boljših vrst od naših domačih. Saj imamo lepih izgledov zadosti v deželi, ki nam jih dajejo najrazumnejši naši trtorejci. Le posnemajmo jih! Na ravani olajšuje obdelovanje Sackov globoko segajoči plug, ki so ga lani prav močno rabili z izvrstnim uspehom. Tudi trtne vrste so že izbrane kolikor za fina, toliko za navadna vina in sicer trte, katera so v vsakem oziru boljše od starega Korvina. Ta ima posebno to slabo lastnost, da prepozno zori, zato se hlastina ne odreveni, ampak ostane zelena in nasledk temu je, da ima iz tega grozdja narejeno rino tudi v dobrih letinah močan okus ne samo po hlastini, ampak tudi po zelenji („verdeur“) in da ga ne zgubi niti poleti, marveč a običi celó v starih vinih.

Tej neprilicnosti je v okom priti, če ločimo jagode od grozdov. To delo nam olajšujejo mreže za robkanje, kakoršnih je dobiti v različni velikosti v kupčiji. Še lažje opravimo delo, če nekoliko zmastimo grozdje in je šele potem orobkamo na mreži, ki je raztegnena nad čebrom. Če se tudi kaka jagoda ne zmasti, izloči se vendar iz nje ves sok med vrenjem, ali pa slednjič v stiskalnici. Na Francoskem okoli Bordeauxa, kjer pride lujejo najfinejša vina, se orobkajo cele jagode in kakoršne so, gredó v kipelno kad (čeber); vino je vsled tega le še milejše. Tako naj ravna, kdor hoče imeti prav fina vina; z našim domačim grozdem pa ni treba tako delati, ker nam bo dajalo vedno le navadno vino.

Za robkanje grozdja v velikih množinah rabijo razne mehanične priprave, kakor Mabile-jev, Gaillot-ov. Brüggemann-ov, in v novejem času Garolla-ov robkač; zadnji je s parnim gonilom. Vse te priprave pa so le malo razširjene med vinorejci, ker so v obče predrage.

V Dalmaciji rabijo v nekaterih velikih kletih navadni grozdni mlin v zvezi z železno mrežo in s to pripravo gre delo lahko in naglo od rok.

Na dveh močnih stojalih, visokih 25 ctm. nad zemljo, sloni 5 m. dolgo, 50 cm. visoko korito iz močnih, tesno skupaj zloženih desk, z dvema sloniloma, na katera se polagajo mreže za robkanje grozdja, na en konec korita se pa postavi na dve stojali grozdni mlin. Sproti, kakor se sipa grozdje v mlin vrti delavec gonilo ter masti grozdje.

Zmaščeno grozdje pada na spodej stoječo mrežo koja zadržuje samo hlastine in lupine, ko se sok odceja v podloženo korito in ž njim vred podajo vanje tudi

pelke in ločene lupine. Kadar je mreža pod mlinom navrhana z grozdi, pomakniti jo je sredi korita, pod mlin pa je postaviti drugo mrežo, katera potem deluje najprej. Dva delavca ali tudi delavki vsak na eni strani korita orobkata v malem času že zmaščene grozde na srednji mreži s tem, da jih z rokami drgneta gori in doli po mreži in od časa do časa z močjo mečeta ob njo.

Gole hlantine se poberejo z mreže in pospravijo v koših ali drugih posodah, da se potem sveže ali posušene pokladajo živini kot izvrstna piča.

To delo se vrši prav naglo, da se mreže lahko neprehcma prekladajo pod mlinom. Korito je ob straneh na nekaterih mestih prevrtano in po dotičnih odprtinah se odceja mošt v podstavljena vedra, brentače, škafe ali druge pripravne posode, lupine pa se posnamejo z vrha in se potem vložijo na mošt v kipelni kadi.

Kdor hoče pospešiti delo, da gre še nagleje od rok, postavi na drugi konec korita še en grozdni mlin, da se napravi več zmaščene ga grozdja za robkanje. Tako pripravo je dobiti po prav zmerni ceni in rabimo jo lahko tudi za maščenje belega grozdja.

Poučni in zabavni del.

Sreča.

(Čarobna pripovedka. Češki spisal Julij Zeyer.)

(Dalje.)

Poklical sem prevoznika. V tem trenutku priplul je mesec iz morja cvetočih breskev. Ob enem z mesecem prikazal se je na reki mal čoln, nenavadno krasen. Videl se je ves iz slonove kosti in srebra, ter bil ves z lilijami in belo cvetočimi nenufari posut. Na čelu zibala se svetilnica v obliki velike zvezde, žarki njeni so bili kakor blesteče ivje, a razun nje gorela je na krovu še cela vrsta malih, belih svetilnic, po obliki lotosovim cvetom podobnih. Med stebri, nosečimi nad krovom posrebreno streho, igral se je večerni vetrec sè snežnobelimi zagrinjali iz najfinejše svile. Pri krmilu sedela je velika, močna ženska, po postavi Tatarica; vesla, bliščeče bisernice, vodile so mlade, belo oblečene rokinje.

„Ali kličete prevoznika, gospod? zaklicala mi je Tatarica, zasukala krmilo in hitra ladija stala je pri velikem kamenu, na katerem sem stal v reki nedaleč od brega.

„Vstopite, gospod“, rekla je Tatarica. „Prepeljemo vas iz prijaznosti na drugi breg, ladija naša je prazna.

Govorila jo mirno, postava njena je bila skromna.

Nisem mogel njene prijazne ponudbe brez neuljudnosti odbiti. Stopil sem na krov.

Nisem se mogel vzdržati vzklika. Pod baldahinom, srebri nom pretkanim in z biseri kakor sè solzami posutim, ležala je ženska postava, oblečena vsa v belo svilo. Lotosovo cvetje skrivalo je deloma temne njene lase in noge njene v brokatovih črevljičkih bile so podobne sre-

brnim lilijam. Zagrinjalo je bilo odgrneno na oni strani, proti kateri je bila obrnena, skledica iz snežnobliščečega nefrita, napolnjena z dišečo peno, stala je poleg nje na preprogi; pomočila je časi srebrno steblo v njo in spuščala mehurčke v mesečno noč. Zaplamteli so tam kakor mavrično — žareči opali in zginili razpčivši se v nočni megli. Vzdihi njeni leteli so za njimi in s presladkim glasom, čegar znani zvok me je pretresel v dno duše, je zašepetala: Tako teče moje življenje — bliščeče a prazno.

Je-li bila to resnično ona? Nisem mogel dolgo ugibati, ozrla se je náme, bila je Mingea! Tužno in nežno gledala mi je v oči, zdelo se je, kakor bi čakala, da jo cgovrim. Nisem imel dosti poguma, držal sem se komaj na nogah. Ko nisem nijedne besede pregovoril, obrnila se je proč in vzdihivši spuščala je zopet mehurčke po zraku.

„Pri bregu smo“, rekla je Tatarica surovo. Prijela me je z roko, ker se nisem ganil, in stal sem, sam ne vem kakó, zopet na bregu.

„Norec!“ šepetala je Tatarica.

Zakaj je tako žalostna? Zakaj je okrog nje vse belo, v barvi žalosti? Zakaj je žalostna?

Tatarica vrnila se je počasi h krmilu in ozrši se rekla je nató: „Krasni možje imajo kratko življenje in krasne žene niso srečne. Stari pregovor!“

Ladija se je zazibala. Nekoliko trenutkov videl sem jo v noči pluti kakor podobo bele pene in mesečnih žarkov, potem pa je zginila.

„Jaz norec!“ ponavljal sem za Tatarico in vračal se počasi domov. Slavnost cvetic ni imela záme niti zanimivosti, niti pomena več. Samo čb sebi se umeje, da nisem spal celo noč. Drugi dan preživel sem že z očetom, in ko je vročina ponehala, podal sem se nazaj na pot k mandarinu Panju.

Hodil sem zeló počasi in gledal skoro zamišljeno k zemlji. Ko je mrak postal gostejši, vzdignil sem glavo, da bi videl, če se še ne risajo stolpi palače na nebu. Tu sem zapazil, da sem bil zašel. Šel sem nevedoma po stezi, ki se je obdaljevala od ceste in po kateri nisem hodil do sedaj nikdar. Mal holmec ležal je sedaj med menoj in mestom in steza vila se je okrog njegovega vznožja dalje. Hotel sem se užé vrniti na cesto, toda zvedavost me je premagala in šel sem še nekaj časa po stezi okrog holmca, da bi videl kam pelje. Komaj sem zavil za holmec, zapazil sem skupino prastarih, s cvetjem pokritih breskev. Veter vlekel je po vrhah dreves s koprnečim vzdihom in nekoliko ptic mango oglašalo se je s pešajočimi glasovi. Vleklo me je pod veje, pokrite s cvetjem, ki so se zibale tako rekoč, kakor se mi je zdelo, po elegijskem ritmu. Sédel sem pod najstarejšo breskev, katera je bila ob jednem najgosteje posuta sè snegom in z rudečimi iskrami cvetja. Imel sem svojo flavto saboj, igral sem nekoliko trenutkov na njej, gledaje kviško k zvezdam, ki so se prikazovale užé tu in tam in se v močvirji iskriale. Nekak sanjarsk mir polastil se je